

Europeiska Nätverket för andlig vård inom hälso- och sjukvården
Sjunde konsultationen, Åbo, Finland, 12-16 juni 2002

GRUNDSATSER FÖR ANDLIG VÅRD INOM HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN I EUROPA

Introduktion

Grundsatser för andlig vård inom hälso- och sjukvården är ett samlat uttryck för olika trosriktningars arbete med andlig vård inom hälso- och sjukvården i hela Europa. De är avsedda att tjäna som referensmaterial och riktlinjer för alla trosriktningar och samfund vid utformningen av den andliga vård de erbjuder inom hälso- och sjukvården. Titeln på den som erbjuder andlig vård växlar från trosriktning till trosriktning, samfund till samfund, tradition till tradition, land till land. I det här dokumentet används **chaplain** och **pastoral** som internationellt allmänt accepterade termer. De är dock inte bindande för någon.¹

Föreliggande dokument kom till vid en konsultation, den sjunde i ordningen, inom det europeiska nätverket för andlig vård inom hälso- och sjukvården. Den hölls i Åbo, Finland, 12-16 juni 2001 och samlade 40 representanter för kyrkor och organisationer från 21 europeiska länder. Dokumentet grundar sig på erfarenheter som gjorts inom de olika traditioner som representerades och sammanför grundsatser för andlig vård inom hälso- och sjukvården från Europa och andra delar av världen.

---

¹ Det är svårt att finna ett svenskt ord som i sammanhanget kan fungera på samma sätt som det engelska "chaplain". Detta förekommer dock endast på ett ställe till i dokumentet. Där är det i översättningen omskrivet (se not 2). På flera ställen används däremot termen "chaplaincy". Också den skrivs om.

1. Andlig vård inom hälso- och sjukvården

Andliga vården inom hälso- och sjukvården innebär pastorala tjänster i en mängd olika sjukvårdssituationer, varvid hänsyn tas till existentiella, andliga och religiösa behov både hos dem som tar emot och dem som ger vård. Personella, trosmässiga, kulturella och samhällsliga resurser tas till vara.

2. Organisation och utveckling av tjänster

1. De tjänster som utförs inom den andliga vården inom hälso- och sjukvården organiseras på olika sätt i skilda europeiska länder. Det bestäms av:
  - a. trossamfundens administration
  - b. hälso- och sjukvårdsinstitutioner
  - c. statens regelverk och vårdpolitik
  - d. intresseföreningar
2. Tjänsterna kan utföras av ordinerade och lekmän som har genomgått utbildning i själavård. De auktoriseras av sitt samfund och godkänns av sjukvårdsmyndigheterna.
3. Tjänsterna ingår som delar av tvärfackligt sammansatta arbetslag.

3. Verksamhetsområden

De som arbetar med andlig vård inom hälso- och sjukvården² är till för patienter, anhöriga och andra närstående, besökare och personal med uppgift att

1. hävda och försvara varje människas oändliga värde och värdighet
2. påminna om lidandets, sjukdomens och dödens existentiella och andliga dimensioner
3. framhålla trons helande, stödjande, vägledande och försonande kraft
4. söka se till att de andliga behoven hos människor med olika religiös eller kulturell bakgrund tillgodoses och att vars och ens tro respekteras

---

² Här används i den engelska texten ordet "chaplains".

5. söka skydda patienter för andliga övergrepp och proselytmakeri
6. ge andlig vård genom stöd, empatiskt lyssnande och förståelse för dem som är i trångmål
7. sörja för gudstjänster, akter och sakrament i enlighet med den egna traditionen
8. arbeta som medlemmar av tvärfackligt sammansatta vårdarbetslag
9. tillhandahålla och delta i utbildningsprogram för dem som arbetar i vården
10. verka som medlare och ombud för dem som saknar röst i sjukvårdsapparaten
11. stödja och delta i forskningsprogram om andlig vård
12. bedöma och utvärdera resultaten av andlig vård
13. främja medvetenheten i samhället om behov och önskemål hos patienter och vårdgivare.

4. Teologiska, pastorala och etiska frågor

Den andliga vården inom hälso- och sjukvården tillför resurser i teologiskt, pastoralt och etiskt hänseende, och dess medarbetare deltar i program och överläggningar rörande

- a. teologiska och pastorala frågor
- b. andliga/existentiella behov och värderingar
- c. etiska (inklusive biomedicinska) frågor
- d. utveckling av den andliga vården inom hälso- och sjukvården.

5. Utbildning, fortbildning och handledning

De som arbetar med andlig vård inom hälso- och sjukvården erhåller kontinuerlig och till deras uppgifter anpassad yrkesutbildning. Denna process innefattar:

- a. teologisk och pastoral utbildning och reflektion
- b. uppmärksamhet på frågor aktuella inom hälso- och sjukvården
- c. praktisk/klinisk handledning
- d. andlig vägledning.